

TAL AV EIB:S PRESIDENT PHILIPPE MAYSTADT VID ÅRSMÖTET I BANKENS RÅD Luxemburg den 4 juni 2002

Mina damer och herrar! Jag hälsar er välkomna till detta årsmöte i Europeiska investeringsbankens råd. Jag skulle vilja börja med att ta upp huvuddragen i EIB:s verksamhet under 2001, och sedan gå in på de två aspekterna av den strategiska ram som ligger till grund för förslaget om att öka kapitalet: de prioriteringar och grundläggande principer vi bör arbeta efter.

I. VERKSAMHETEN UNDER 2001

Som jag nämnde för er förra året resulterade den ökade satsningen på vår största kärnverksamhet i en blygsam ökning av vår utlåning, som uppgick till 36,8 miljarder euro under 2001, jämfört med 36 miljarder euro under 2000, varav 31,2 miljarder euro inom Europeiska unionen och 5,6 miljarder utanför unionen.

UTLÅNING INOM EUROPEISKA UNIONEN

Inom Europeiska unionen har banken upprätthållit en mycket hög verksamhetsnivå när det gäller det huvudsakliga uppdraget att främja ekonomisk och social utveckling inom unionen. 70 % av de individuella lånen gick till projekt inom områden för regional utveckling (jämfört med 73 % under 2000) men med en stark ökning när det gäller Mål 1-områden, vilka erhöll 56 % av de individuella lånen (50 % under 2000).

Vi har gjort avsevärda framsteg när det gäller att genomföra initiativet Innovation 2000 (i2i): med 5 miljarder euro i tecknade lån under 2001 har vi ett bra utgångsläge för att uppnå den fastställda målsättningen om 12–15 miljarder euro före slutet av 2003. När det gäller 2001 bör särskilt nämnas bankens verksamhet inom forskning och utveckling samt humankapital (hälsa och utbildning), liksom de första lånen inom i2i till den audiovisuella sektorn.

Lånen till förmån för projekt som bidrar till miljöskydd och stadsförnyelse fortsatte stadigt med 5,9 miljarder euro i individuella lån, vilket motsvarar 29 % av det totala beloppet (plus en uppskattad volym om 2 miljarder euro i form av globallån) och även om nivån är lägre än förra året ligger den fortfarande inom vår målsättning på 25-33 % av de individuella lånen inom unionen.

UTLÅNING UTANFÖR EUROPEISKA UNIONEN

När det sedan gäller verksamheten utanför Europeiska unionen minskade utlåningen till kandidatländerna något under 2001 och stannade på 2,7 miljarder euro i tecknade lån. Detta berodde delvis på politiska förändringar i vissa länder, och delvis på att ekonomisk och budgetmässig politik genomfördes för att minska underskottet och, i vissa fall, de utländska lånen inför anslutningen. Lånen gällde i första hand infrastrukturprojekt (transporter, telekommunikation och miljö) och banken genomförde också sina första lån inom hälso- och utbildningsområdet i dessa länder.

I Medelhavsområdet ökade EIB:s lån återigen under 2001 och uppgick till totalt 1,4 miljarder euro, varav en stor del gällde infrastrukturprojekt, framförallt inom miljöskydd (34 % av de totala lånen). Verksamheten i AVS-länderna och Sydafrika (670 miljoner euro) samt på Balkan (319 miljoner euro) ökade också, medan lånen i Asien och Latinamerika låg kvar på 543 miljoner euro.

UPPLÅNING

Under förra året lånade banken upp 32,3 miljarder euro genom 148 emissioner i tretton olika valutor. Detta motsvarar en ökning på 11 % jämfört med 2000. De tre största valutornas andel (EUR, GBP och USD)

ökade till 94 % av den totala upplåningen. I enlighet med våra beräkningar och tack vara gynnsamma marknadsvillkor ökade emissionerna i USD avsevärt (de motsvarar 40 % av den totala upplåningen före swappar), en ökning som tillsammans med den ökade upplåningen i euro kompenserade vår minskade emission i GBP. I var och en av de stora valutorna har vårt mål varit att genomföra stora referens-emissioner, med särskild betoning på likviditet och elektronisk handel.

För att stimulera utvecklingen av kapitalmarknaderna i kandidatländerna ökade vi vår upplåning med 50 % jämfört med 2000, via nio emissioner i tjeckiska kronor, ungerska forint och polska zloty.

BALANS- OCH RESULTATRÄKNING

I slutet av 2001 uppgick balansomslutningen till 209,4 miljarder euro, vilket motsvarar en ökning på 9,6 % jämfört med 2000, efter att valutaswapparna flyttats till poster utanför balansräkningen. De totala beviljade lånen och garantierna uppgick till 223,3 miljarder euro, vilket skall jämföras med det stadgeenliga taket på 250 miljarder euro.

Bruttovinsten uppgick till 1 456 miljoner euro, en ökning på 8,25 % jämfört med 2000, vilket motsvarar en avkastning på egna medel på 6,25 %. Denna vinstökning beror på nettorentemarginalen mellan utlåning och upplåning, som står för det största bidraget till bankens nettoresultat, och kompenserade minskningen i likvida medlen som berodde på den vikande trenden i alla stora valutor under det gångna året.

II. OPERATIVA PRIORITERINGAR

Enligt vår överenskommelse vid det förra årsmötet med bankens råd innehåller dagordningen ett förslag från styrelsen om att öka kapitalet, liksom en rapport som sammanfattar de strategidiskussioner som ägt rum inom styrelsen.

Innan jag tar upp själva förslaget skulle jag vilja belysa de fem operativa prioriteringar som återfinns i bankens verksamhetsplan för 2002-2004.

För det första är vår grundläggande strategiska prioritering fortfarande den regionala utvecklingen. Vår målsättning var redan att bevilja minst 70 % av våra individuella lån till stödregioner inom Europeiska unionen. I år har vi som extra målsättning att reservera 50 % av våra globallån för stödregionerna. Vårt nära samarbete med kommissionen kommer att fortsätta att spela en nyckelroll när det gäller att genomföra dessa målsättningar, för att uppnå största möjliga synergi mellan lån och budgetinstrument. Förra året resulterade detta bland annat i medfinansiering av projekt i italienska regioner enligt gemenskapsstödrummen och i gemensamt arbete för att fastställa prestandaindikatorer för projekten.

För det andra måste genomförandet av i2i fortsätta i jämn takt. Vårt mål är en väl avvägd ökning inom alla områden, särskilt när det gäller åtgärder för utökat samarbete med kommissionen inom forskning och på det audiovisuella området. Vi försöker för närvarande uppnå en konstruktiv förståelse med kommissionen när det gäller nätverken för informations- och kommunikationsteknik så att banken i så stor utsträckning som möjligt kan bidra till denna för närvarande oroliga sektor, och samtidigt verka i linje med gemenskapspolitiken.

För det tredje är skydd och förbättring av miljön fortfarande en prioritering. Vår utlåningsstrategi inom denna sektor har setts över, vilket har lett till att banken publicerat en ny miljöförklaring samt dokument om klimatförändringar och hållbar utveckling. Till följd av översynen har direktionen bland annat beslutat att inrätta en miljöenhet, som särskilt skall förstärka miljöaspekten vid handläggning av projekt och tillhandahålla information inför de åtgärder som skall genomföras på området.

För det fjärde fortsätter vi att uppmärksamma kandidatländernas förberedelser inför anslutningen. Efter att en granskning av vår strategi på medellång sikt i dessa länder lagts fram för styrelsen har målsättningarna för lånen setts över och höjts under diskussionerna om bankens verksamhetsplan, vilket är helt i linje med beslutet att skapa tillräckligt manöverutrymme för verksamheten i dessa länder genom att begränsa

ökningen av lån inom Europeiska unionen. Vi arbetar dessutom aktivt med att förbereda oss när det gäller utvidgningens institutionella konsekvenser för banken.

I partnerländerna slutligen kommer vi att stödja gemenskapens samarbets- och biståndspolitik, inom ramen för olika låne mandat från bankens råd. Betydande framsteg har gjorts när det gäller att inrätta investeringsfaciliteten inom ramen för Cotonouavtalet, men jag ber ändå om ert aktiva stöd för att detta avtal snabbt skall kunna ratificeras av de nationella parlamenten.

Naturligtvis bör vi i dessa prioriteringar, som återspeglar vårt stadgeenliga uppdrag och besluten i de olika europeiska råden, ta hänsyn till de kompletterande mandat som framtida europeiska råd eventuellt kan ge banken.

I det hänseendet skulle jag vilja fästa er uppmärksamhet på tre punkter i slutsatserna från Barcelona nyligen.

För det första välkomnade Europeiska rådet de åtgärder som banken vidtagit efter Europeiska rådet i Gent: vi har inrättat ett initiativ för påskyndad finansiering för att snabbare kunna finansiera investeringar inom bestämda områden (transporter, miljö, turism och de sektorer som omfattas av i2i), genom att tillfälligt höja den maximala tillåtna andel som ett lån från EIB kan utgöra av projektkostnaderna från 50 % till 75 % och snabbare ta fram nya finansieringsinstrument, särskilt mekanismen för strukturerad finansiering och finansiering från EIF.

För det andra uppmanar rådet banken, kommissionen och medlemsländerna att snarast möjligt finna lösningar som gör det möjligt att fullt ut genomföra slutsatserna från Göteborg om det nordliga partnerskapet för miljön. Jag har av den anledningen träffat den ryske premiärministern och jag hoppas att det blir möjligt att finna en lösning som kan accepteras både av ryssarna och av bankens ägare.

För det tredje godkände Europeiska rådet beslutet som fattades vid det särskilda mötet inom Ekofinrådet att inom EIB inrätta en mekanism och ett partnerskap för Europa-Medelhavsområdet med bland annat följande åtaganden:

- inrätta ett övervakningsråd för mekanismen, som mottagarländerna deltar i,
- inrätta en särskild investeringsfond som skulle kunna ta emot frivilliga bidrag från medlemsstaterna,
- främja och förstärka det tekniska stödet,
- utveckla verksamheten, med särskild betoning på den privata sektorn.

Det är ett ambitiöst initiativ och EIB:s målsättning är att mekanismen skall vara i drift senast i slutet av året. Arbetet har redan inletts, vilket vicepresident Francis Mayer hade möjlighet att förklara vid den ekonomiska och sociala kommitténs möte förra veckan. Jag skulle särskilt vilja betona hur viktigt det är med ett nära samarbete med kommissionen, Ekofinrådet och mottagarländerna för att mekanismen snabbt skall kunna startas.

III. PRINCIPER FÖR VERKSAMHETEN

Efter att ha beskrivit våra operativa prioriteringar vill jag nu ta upp de fyra stora principer som redan styr vår verksamhet, men som oavbrutet bör utvecklas och stödjas i framtiden.

Den första principen är subsidiaritetsprincipen som, med andra ord, består i att maximera det mervärde som EIB:s åtgärder skapar. Principen ingår i den strategi som godkänts av bankens råd och i bankens verksamhetsplan, som båda godkänts av styrelsen. Jag vet att ni fäster stor betydelse vid frågan om våra lån till de stora företagen och vår verksamhet med globallån.

När det gäller lånen till stora företag har verksamheten nyligen granskats av styrelsen vilket lett till följande slutsatser: reglerna om EIB:s maximala andel av den externa finansieringen har bekräftats; ett mer fokuserat och mer selektivt synsätt har antagits, vilket dels koncentreras till projekt inom stödområden, dels till projekt som inte bara har ett innovativt strategiskt innehåll utan även motsvarar EU:s prioriteringar

(särskilt i2i). Styrelsen godkände dessutom att det före årets slut kan läggas fram förslag beträffande företag av mellanliggande storlek. I slutet av förra året fattade direktionen också beslut om nya gränser och en ny prispolitik för lån med risk enbart på låntagaren.

Dessa åtgärder borde leda till att bankens lån till stora företag minskar, vilka uppgick till 8,1 miljarder euro under 2001. Jag anser att vi kan åta oss att genomföra en sådan minskning, med tanke på att den inte sker på bekostnad av projekt i stödområden, där styrelsen redan beslutat att de även fortsättningsvis skall prioriteras.

Inför utvidgningen bör bankens råd se över situationen och ta hänsyn till de nya medlemsstaternas särskilda behov, och samtidigt undvika negativa återverkningar på den relativa situationen för de "gamla" stödområdena.

När det gäller globallånen vill jag erinra om att de utgör den enda praktiska möjligheten att, i fullständigt samarbete med banksektorn, finansiera små och medelstora företag och mindre infrastrukturprojekt. Denna verksamhet granskas regelbundet av styrelsen och våra ansträngningar för att öka antalet mellanhänder, i syfte att inrätta mer målinriktade globallån och förbättra öppenheten så att fördelarna för slutmottagaren kan maximeras, börjar ge konkreta resultat. Styrelsen har beslutat att vi skall fortsätta vår satsning i den riktningen.

Den andra principen gäller en noggrann riskhantering och riskkontroll. Det handlar om ett område där det inte kan bli fråga om några eftergifter och där vi hela tiden måste utvecklas för att kunna genomföra de bästa tillämpningarna och skyldigheterna.

Såsom utlovades förra året har vi sänt er två rapporter: den första beskriver ramen för riskhantering vid banken, den andra utvecklingen av den utestående enhetliga risken för banker och stora företag. Jag kan också bekräfta för er att direktionen, styrelsen och revisionskommittén noggrant följer upp verksamheten med riskhantering inom respektive område. En ny rapport om riskhanteringen kommer att överlämnas före nästa årsmöte i bankens råd i juni 2003.

Direktionen har för avsikt att fortsätta bankens försiktiga riskpolitik. Det innebär inte att banken inte skall ta några risker – det skulle vara att gå emot de önskemål ni uttryckt tidigare men också emot principen om att maximera mervärdet – utan att de risker banken tar bör bedömas korrekt och ingå i effektiva system för riskhantering, som möjliggör noggranna uppföljningar och lämpliga åtgärder om problem uppstår. Vår politik för prissättning är en fullständig del av detta och den ses regelbundet över för att kunna ge ett tillräckligt bidrag till att inrätta reserver som står i proportion till våra lån och vår ekonomiska verksamhet.

Banken kan självfallet enbart glädjas åt denna politik vilket erfarenheterna hittills och bekräftelsen inom ramen för styrelsens granskning vittnar om, eftersom kapitaltäckningsgraden, om den tillämpades på banken, skulle vara betydligt högre än för de högst noterade finansinstitutionerna inom den privata sektorn. Men jag upprepar att man inte kan göra några eftergifter i det hänseendet, och vi skall fortsätta att förbättra våra system för riskhantering och kontroll av förfaranden inom detta område.

Den tredje principen gäller öppenheten. Jag har redan vid tidigare möten haft möjlighet att redogöra för våra åtgärder när det gäller öppenheten.

Vi är i första hand ansvariga inför er, som företräder våra ägare, och jag tror att det faktum att EIB:s president regelbundet deltagit i Ekofinrådets möten bidrar till att förbättra kommunikationen och informationen om bankens verksamhet, i enlighet med de önskemål som uttryckts på högsta nivå av bankens ägare.

Vi har bland annat intensifierat dialogen med Europaparlamentet, genom att inte bara delta i sammanträden i olika parlamentariska kommittéer, utan även i det sammanträde i kammaren då bankens verksamhetsberättelse granskas. Denna dialog gör det möjligt för banken att ge Europaparlamentet mer detaljerad information om sin verksamhet och bättre förstå parlamentets prioriteringar när det gäller unionens politik.

Öppenheten gentemot det civila samhället har ökat, bland annat tack vare ett närmare samarbete med Ekonomiska och sociala kommittén, vars roll som mellanhand mellan gemenskapsinstitutionerna och det civila samhället har förstärkts. Som jag nämnde förra året har vi fortsatt vår dialog med de icke-statliga organisationerna, genom att delta i möten och arrangera rundabordsdiskussioner dit styrelsemedlemmar inbjudits. Denna erfarenhet har visat sig värdefull när det gäller att besvara frågor och kritik och ta emot intressanta och i vissa fall konstruktiva kommentarer. Banken publicerar nu på sin webbplats en presentation av de operativa strategierna (bankens verksamhetsplan) och den sektorsvisa politiken (särskilt den som gäller miljön, en hållbar utveckling och klimatförändringar). Dessutom har 253 åtgärder tagits upp i vår offentliga projektlista under det första år den funnits.

Denna "externa" öppenhet behöver kompletteras med en "intern" öppenhet. Som ni redan vet har en s.k. Balanced Scorecard utarbetats för detta ändamål och den bör tillämpas i år för att förbättra genomförandet av vår politik och vår kommunikation inom banken.

Den fjärde principen slutligen handlar om självfinansiering. Banken måste kunna generera ett tillräckligt stort överskott för att inrätta reserver (som skall användas för att finansiera framtida ökningar av kapitalet och till nya initiativ som beslutas av ägarna) och avsättningar (för att kunna täcka riskerna i anslutning till verksamheten). Det är en grundläggande åtgärd för att undvika nya tillskott från våra ägare i framtiden.

För att banken skall kunna stödja nya initiativ har styrelsen föreslagit att ett belopp om 750 miljoner euro skall dras från 2001 års överskott och placeras i en ny reserv som, efter framtida beslut i bankens råd, kan användas till riskkapitaloperationer eller inom mekanismen för strukturerad finansiering, eller till andra lämpliga åtgärder (även avsättning till den extra reserven). Vi kräver inget beslut från er idag när det gäller hur denna reserv skall användas.

IV. FÖRSLAGET ATT ÖKA KAPITALET

Med hänsyn till de principer som skall respekteras och våra grundläggande prioriteringar i framtiden har styrelsen övervägt ett antal referensscenarion när det gäller utlåningsverksamheten. Dessa scenarion skall inte ses som målsättningar utan som en illustration till möjliga utvecklingstendenser inom utlåningsverksamheten, på grundval av uppgifter i bankens senaste verksamhetsplan. Det bör särskilt noteras att den låga tillväxttakten för vår verksamhet inom EU skapar en kompletterande kapacitet för att öka lånen utanför unionen, bland annat i kandidatländerna, men även i Medelhavsområdet, där vi bör följa upp slutsatserna från Europeiska rådet i Barcelona.

Eftersom det stadgeenliga taket för utestående lån kommer att uppnås under 2003 har styrelsen lämnat en rekommendation om att öka kapitalet som innebär att:

- Höjningen av kapitalet skulle äga rum den 1 januari 2003.
- Det tecknade kapitalet skulle öka med 50 % och uppgå till 150 miljarder euro.
- Andelen inbetalt kapital skulle sjunka från 6 % till 5 %.
- Kapitalökningen skulle finansieras genom omräkning av den kompletterande reserven.
- Kapitalökningen skulle omfatta bankens lån under en period på minst fem år, en bestämmelse som får ses över om ni beslutar att ge banken nya uppdrag.

Styrelsen har särskilt granskat tre viktiga frågor.

Den första är behovet av att se till att kapitalökningen verkligen omfattar en period på minst fem år. Utöver de årliga diskussionerna som leder till att bankens verksamhetsplan godkänns innebär förslaget om kapitalökning uttryckligen att en formell granskning av genomförandet av den utvalda strategin överlämnas vid årsmötet med bankens råd 2005.

Den andra är det faktum att den stadgeenliga reserven på 10 % inte skulle vara helt utbyggd när kapitalökningen träder i kraft. Bankens rättsliga avdelning har bekräftat att det inte finns några stadgeenliga hinder i det hänseendet och att situationen redan har uppstått tidigare. Det skulle inte heller

påverka bankens kreditvärdighet på något sätt. I förslaget betonas ändå att det är en absolut prioritering att på nytt bygga upp den stadgeenliga reserven efter att kapitalet höjts.

En punkt som slutligen varit föremål för kompletterande diskussioner efter det senaste styrelsemötet gäller beviljandet av lån till stora företag som enkelt har tillgång till kapitalmarknaderna.

Jag vill framhålla att styrelsen, i den rapport om kapitalökningen ni fått, tydligt sagt att den regionala utvecklingen är och måste vara den viktigaste målsättningen för bankens lån, och att ett mer fokuserat och mer selektivt synsätt kommer att utarbetas för att minska bankens lån till stora företag inom Europeiska unionen.

Klargörandena i mina två brev till er förra veckan betonade dessa punkter och i mitt brev av den 31 maj tillade jag att en ny granskning av beslutet från bankens råd skulle bli nödvändig med tanke på utvidgningen. Denna granskning skulle särskilt säkerställa, och jag vill att det tas till protokollet, att unionens nuvarande stödområden behandlas likvärdigt med de nya medlemsstaterna.

Jag kan därför försäkra er, mina damer och herrar, att en ny inriktning på våra lån kommer att göra det möjligt för banken att bemöta er oro, och jag ber er därför att godkänna förslaget om att höja kapitalet samt godkänna den text jag lämnade till er den 31 maj 2002.